

ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ 2018

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1.

α. (σ. 54): «Στο εξωτερικό εμπόριο κυριάρχησε προοδευτικά **κατά την κρίση του 1932...** και θετικά στοιχεία».

β. (σ. 77): «Μικρότερη απήχηση **στην Εθνοσυνέλευση του 1862-1864** είχαν άλλοι πολιτικοί σχηματισμοί... πολιτισμική εξάπλωση στην Οθωμανική Αυτοκρατορία».

Γ. (σ. 140-141): «Τον Ιούλιο του 1914 ιδρύθηκε στη Θεσσαλονίκη... μέχρι να αποκτήσουν απασχόληση ή γεωργικό κλήρο».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με έντονα στοιχεία δίνονται οι πληροφορίες που είναι χρήσιμο να προστεθούν.

ΘΕΜΑ Α2. α. Σ   β. Σ   γ. Σ   δ. Λ   ε. Λ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Η πρόταση γ δεν είναι σωστά διατυπωμένη, καθώς μπορεί να εννοηθεί ότι τελικά ιδρύθηκαν ταξικά κόμματα στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, κάτι που δεν προκύπτει από το κείμενο του σχολικού βιβλίου.

ΘΕΜΑ Β1

α. (σ. 92-93): «Τα αντιβενιζελικά κόμματα ήταν το κόμμα του Δ. Ράλλη (ραλλικό κόμμα), του Κ. Μαυρομιχάλη (Εθνικό κόμμα) και του Γ. Θεοτόκη».

β. (σ. 92): «Ως αντιβενιζελικά θεωρούνταν τα κόμματα της αντιπολίτευσης... ήταν το πιο διαλλακτικό».

ΘΕΜΑ Β2

α. (σ. 206-207): «Μέσα σε μια απεριγράπτη φρενίτιδα... τέθηκε αμέσως σε εφαρμογή».

β. (σ. 208): «Η πρώτη κυβέρνηση της Κρητικής Πολιτείας εργάστηκε... ίδρυσε την Κρητική Πολιτεία».

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1 (σ. 33-35)

α. **Από βιβλίο:** «Στις μικρότερες και πιο καθυστερημένες οικονομικά χώρες... περιορίζαν την αποδοτικότητα του σιδηροδρομικού δικτύου». **Από κείμενο Α:** Γράφουμε τα οφέλη που αναμενόταν να προσφέρει ο σιδηρόδρομος: αύξηση αγροτικής παραγωγής, βελτίωση του βιοτικού επιπέδου αγροτών, αύξηση του εμπορίου και των κερδών, βελτίωση των παραγόμενων προϊόντων, παρεπόμενη ανάπτυξη βιομηχανίας και χειρωνακτικών/τεχνικών επαγγελματιών, μείωση εισαγόμενων προϊόντων που πλέον θα παράγονταν στη χώρα, εξοικονόμηση χρημάτων για άλλες εισαγωγές. **Από κείμενο Γ:** Αναφέρουμε το ζήτημα του ανταγωνισμού με ναυτιλία (υπάρχει και στο βιβλίο).

β. **Από βιβλίο:** «Μέχρι τη δεκαετία του 1880 η μόνη σιδηροδρομική γραμμή... να αποτελέσει τμήμα του διεθνούς δικτύου». **Από κείμενο Β (πίνακας):** Ο πίνακας δείχνει την σε χιλιόμετρα εξέλιξη των σιδηροδρομικών γραμμών στην Ελλάδα μεταξύ 1869 και 1907. Περιγράφουμε την εξέλιξη, δίνοντας έμφαση στα δύο άκρα (π.χ. «από μόλις 9 χλμ. το 1869 προσεγγίζει τα 1.400 χλμ. το 1907») και τονίζοντας τα σχεδόν

900 χλμ. που κατασκευάστηκαν μεταξύ 1883-1892 (κάτι που αναφέρεται και στο βιβλίο). **Από κείμενο Γ:** Αναφέρουμε τα περί του πλάτους των γραμμών (υπάρχει και στο βιβλίο).

γ. **Από βιβλίο:** «Είναι αναμφίβολο ότι το σιδηροδρομικό δίκτυο... δύσκολα μπορεί να πετύχει τόσο ριζοσπαστικές αλλαγές». **Από κείμενο Γ:** Παραθέτουμε τις απόψεις του συγγραφέα περί συζητήσιμου έως αρνητικού ρόλου του σιδηροδρόμου για τη συνολική οικονομική ανάπτυξη, κάτι που αναφέρεται και στην τελευταία πρόταση του σχολικού βιβλίου. Προσθέτουμε τη μειωμένη συνεισφορά και στον τομέα των μεταφορών, πάντοτε σύμφωνα με τον συγγραφέα (εν μέρει υπάρχει αντίθεση με το κείμενο του βιβλίου, που αναφέρει ότι ο σιδηρόδρομος ήταν το πρώτο αξιόπιστο συγκοινωνιακό δίκτυο στη χώρα).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Ορισμένες από τις «δυσκολίες» στην κατασκευή σιδηροδρομικού δικτύου, που ζητούνται στο β' ερώτημα, αναφέρονται στην παράγραφο που θα χρησιμοποιηθεί για να απαντηθεί το α' ερώτημα. Συγκεκριμένα, δεν είναι βέβαιο εάν το κομμάτι του βιβλίου «Η κατασκευή της σιδηροδρομικής γραμμής ήταν ιδιαίτερα δύσκολη υπόθεση... αποδοτικότητα του σιδηροδρομικού δικτύου» θα πρέπει να τοποθετηθεί στην απάντηση του α' ή του β' ερωτήματος. Αυτό επηρεάζει και τον χειρισμό του Γ' κειμένου, δηλαδή τον επιμερισμό του μεταξύ των ερωτημάτων.

ΘΕΜΑ Δ1

α. (σ. 156-157): **Από βιβλίο:** «Ο παραχωρούμενος κλήρος ποίκιλλε... ανέλαβε να εισπράξει η Αγροτική Τράπεζα». **Από κείμενο Α:** Προσθέτουμε τις λεπτομέρειες που συμπληρώνουν το κείμενο του βιβλίου (κατά προσέγγιση σημείωση συνόρων, στόχος η εξασφάλιση της διαβίωσης της προσφυγικής οικογένειας και η εξόφληση των χρεών της, προσθήκη ενός πέμπτου της έκτασης για κάθε μέλος πλέον των τεσσάρων, ποικιλία στην αξία της διανομής ανάλογα και με την απόσταση από πόλη).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Ο υποψήφιος μπορεί να παραλείψει το κομμάτι του βιβλίου «για τη στέγαση τηρήθηκε... μία αποθήκη και ένας σταύλος».

β. (σ. 168): **Από βιβλίο:** «Κατ' αρχήν αναδιαρθρώθηκαν οι καλλιέργειες... σε αυτές τις ασχολίες στην πατρίδα τους». **Από κείμενο Β:** Προσθέτουμε τις πληροφορίες που αφορούν την ενασχόληση της μεγάλης πλειοψηφίας των προσφύγων με την καλλιέργεια δημητριακών (76% των προσφύγων, γρήγορη σοδειά/απόδοση δημητριακών, ανοχή σιταριού στις ποιότητες του εδάφους) και τις συνδέουμε με την εξασφάλιση επάρκειας σε σιτηρά, που αναφέρεται στο βιβλίο. Προσθέτουμε τις πληροφορίες που αφορούν την καπνοκαλλιέργεια (14% των προσφύγων, προδιαγραφές εδάφους και κλίματος) και τα οφέλη από την πώληση του καπνού (υψηλή στρεμματική απόδοση). Τέλος αναφερόμαστε και στις υπόλοιπες καλλιέργειες (σταφύλια, οπωροφόρα) και τα συναφή με τη γεωργία επαγγέλματα (μυλωνάς κ.λπ.). **Από κείμενο Γ:** Συνδέουμε τους στόχους των έργων υποδομής στην ύπαιθρο (βελτίωση συνθηκών διαβίωσης, ανάπτυξη γεωργικής παραγωγής) με την εκπόνηση μεγάλων εγχειοβελτιωτικών έργων, που αναφέρεται στο βιβλίο. Αναφέρουμε την επιτάχυνση της αγροτικής μεταρρύθμισης και τη γενικότερη μέριμνα για τους αγρότες. Συνδέουμε τον διπλασιασμό των καλλιεργήσιμων εκτάσεων με το βιβλίο (αναφέρεται το ίδιο ακριβώς πράγμα) και κλείνουμε με την πρόοδο που είχε συντελεστεί στα μέσα της δεκαετίας του 1930, σε σχέση με τα πρώτα μεταπολεμικά έτη.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Δεν κρίνεται σκόπιμο να προσθέσει ο υποψήφιος στην απάντηση του β' υποερωτήματος επιπλέον πληροφορίες που αφορούν τις απαλλοτριώσεις και τα εγχειοβελτιωτικά έργα (π.χ. από το μάθημα «οι μεγάλες επενδύσεις» ή «το αγροτικό ζήτημα», καθώς αυτά δεν ζητούνται στο ερώτημα, παρ' όλο που αναφέρονται στο κείμενο Γ.